

İngiliz Mahkemesi tarafından Türkiye'deki davalıya yapılan uluslararası tebligata ilişkin mahkeme kararının tercümesidir.

(Çeviren: Ar. Gör. Deniz Kırılı AYDEMİR)*

SHIBLAQ v SADIKOGLU

İngiliz Yüksek Mahkemesi, Queen's Bench Bölümü,
Ticaret Mahkemesi
30 Temmuz 2004

Gıyabî Hüküm; Tebligat; Türkiye

- H1** Yargılamaya ilişkin belgelerin tebliği – Tebligatın kabulü – Yoklukta hüküm verilmesi – CPR¹ 6.24 – Geçerli tebligat usulleri – 1965 Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi – 10. madde kapsamındaki tebligat usullerinin, tebligatın gönderildiği ülkenin ihtirazi kaydı çerçevesinde geçersizliği – 15. maddenin yorumlanması – 10. madde ile olan bağlantı – tebligattaki eksiklerin giderilmesi – CPR 3.10 – Amaç – CPR 6.9 – İstisnai durumlarda geçmişe yürürlük – Yurtdışı tebligatların geçmişe yürürlüğünün sınırlandırılması – Hükümün iptaline yönelik başvuru.
- H2** Verilen hükmün, tebligatın tanınmaması sebebine dayalı olarak iptali başvurusu.
- H3** Mahkemenin yargılama yetkisi dışına yaptığı tebligat, Türkiye'deki davalı hakkında netice doğurmuştur. Mahkeme, CPR 12 kapsamında kabul görmeyen tebligata göre hüküm vermiştir. Davalı, geçerli bir tebligat yapılmadığı gerekçesi ile verilen hükmün iptalini istemiştir. Davacı, tebligatın CPR 6.24 altında geçerli olduğunu ileri sürmüş, buna alternatif olarak da eksik veya kusurlu olarak yapılan tebligatın, CPR 3.10 altında, mahkemenin kendi takdir

* Kırıkkale Üniversitesi Devletler Özel Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

¹ Bu kısaltmanın İngilizce açılımı, "Civil Procedure Rule" dür. Türkçeye, "Medeni Usul Kuralları" olarak tercüme etmemiz mümkündür.

yetkisi çerçevesinde çözüme kavuşturulacağını ya da bu tebligatın, CPR 6.9 altında çözümlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Hüküm:

1965 Hukukî ve Ticarî konularda Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi² çerçevesinde geçersiz olan Tebligat Usulleri

- H4 (a)** Mahkemenin bu davayı, Türk hukukunu esas alarak çözüme kavuşturduğu ileri sürülmüştür çünkü, davacı tarafından kullanılan tebligat usulü, Türk hukukundaki dava işlemleri açısından geçerli olan usuldür. Bunun yanı sıra Türkiye, yabancı dava işlemlerinin; 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 10. maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen usuller çerçevesinde, doğrudan tebliğini kabul etmemektedir.
- H5 (b)** 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 15. maddesi bu duruma etki etmemektedir. Bu madde; "Sözleşme hükümleri çerçevesinde" müzekkere, davetiye vb. belgelerin, yurtdışına tebliği amacıyla gönderilmesine ilişkindir. 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin, herhangi bir itiraz olmadığı sürece, 10. maddede belirtilenleri de kapsayan çeşitli tebligat usulleri içermektedir. Özellikle 15. madde, belgelerin yurt dışına tebliğinde belirlenmiş olan tebligat usullerinin kullanılmamış olması halinde bile mahkemenin hüküm verebilmesine imkân sağlamaktadır. Bu maddede, geçerli tebligat usullerini açıklamamış ancak hüküm verilebilmesi için gerekli olan asgarî unsurları belirtmiştir. Her zaman için, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin hükümleri çerçevesinde belirlenmiş olan tebligat usulleri dikkate alınacaktır. Ancak, tebligatın gönderildiği ülkenin 10. maddede açık bir itirazının söz konusu olduğu durumlar, bu maddenin kapsamı dışında bırakılmıştır.
- H6** Buradan anlaşılmaktadır ki, kullanılan tebligat usulü CPR 6.24 (a) kapsamında Türk hukukunca kabul edilmemektedir. Bu usulün, Türk iç hukukundaki dava işlemlerinin tebliğinde kabul edilse bile, yabancı dava işlemlerinin tebliğinde kabul edilmesi söz konusu değildir. Ayrıca bu usul, dava dilekçesinin 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'ne taraf ülkelerden birinde bulunan davalıya tebliğinde, CPR 6.25 (1) kapsamında belirtilen usullerden biri değildir. Bu açıdan, kabul görmeyen bir tebligata dayanarak verilen hükmün, hatalı tebligat CPR 3.10 kapsamında düzeltilmediği sürece, CPR 13.2 bağlamında iptal edilmesi gerekir.

² 1965 Hukukî veya Ticarî Konularda Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi, bundan sonra "1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi" olarak ifade edilecektir.

CPR 3.10, hatalı hükmün verilmesini haklı göstermek için tebligatın geçmişe yürürlüğüne izin vermemektedir

H7 CPR 6.8'de belirtilen alternatif usullerden birinin kullanılmamış olması sebebiyle ortaya çıkan sonuçlardan kaçınmak amacı ile, CPR 3.10'un geçmişe etkili olacak biçimde uygulanması söz konusu olamaz. Bu maddenin, usulsüz tebligat sonucunda verilen hatalı hükmü, haklı kılmak için geçmişe yürürlüğü söz konusu olamaz. Mahkemenin tercih ettiği yaklaşım, böyle bir usulün CPR 3.10 (1)'in amacı içinde olmadığıdır. Normalde mahkemelerin usulsüz tebligatın giderilmesine yönelik takdir hakkı olmamasına rağmen burada, tebligatın muhattap ülke hukukunca kabul edilmediği durumlarda, yargılama yetkisi dışındaki davalıya yönelik dava işlemlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Tebligatı kabul etme yükümlülüğü olmayan davalının bu tebligatı kabul etmesi, onun tebligatın geçmişe yürürlüğü sebebiyle, gıyabında verilmiş hükme bağlı hale gelmesine sebep olamaz. Bu durum, davalının tebligatı kabul süresi içerisinde davacının iddiasından haberdar olsa bile söz konusu olmamaktadır.

CPR 6.9'nin geçmişe yürürlüğünün söz konusu olduğu durumlar

H8 CPR 6.9'un geçmişe yürürlüğü, özellikle tebligat süresinin uzatılmasında veya dava dilekçesinin tebliğinden vazgeçilmesinde olduğu gibi yalnızca olağanüstü durumlarda söz konusu olmaktadır. Hangi durumların istisnaı olduğu önceden açıklanmamıştır. Ancak hareket noktası, davalının tebligat süresi içerisinde sanki tebligat yapılmış gibi kendisine yöneltilen iddialar konusunda tamamıyla bilgi sahibi olmuş olmasıdır.

Yurt dışına tebligatta CPR 6.9'un geçmişe yürürlüğüne getirilen sınırlandırmalar

H9 CPR 6.8 ve CPR 6.9'un, bir tebligatın yerine geçmek veya Birleşik Krallık ile tebligatın yapılacağı ülke arasındaki anlaşmaya aykırı, usulsüz bir tebligattan kaçınmak amacıyla uygulanması söz konusu olmamalıdır. CPR 6.9'un geçmişe etkili olacak biçimde uygulanması davalıyı, tebligattan vazgeçilmesi ya da tebligatın sözleşme açısından geçerli olan bir usulde yapılması hali ile aynı konuma düşürecekse, mahkemenin bu konuda bir karar vermesine gerek yoktur. Yabancı davalı aleyhine açılan dava, imzalanmış olan uluslararası anlaşmanın şartlarından kaçınmak amacıyla getirilen tedbirden etkilenmemelidir. Bu durum, uluslararası nezaketin temel prensibi olarak ortaya çıkmakta ve CPR 1.1 kapsamında dikkate alınmamaktadır.

H10 CPR 6.9 usulsüz tebligatı gidermek üzere, geçmişe etkili olacak biçimde uygulansa bile, bu durum davalının tebligatı geçmişe etkili olacak biçimde kabul etmesini gerektirmez.

Hükmün iptaline yönelik başvuru

H11 Gıyapta verilmiş kararın iptaline yönelik talep, CPR 13.2 kapsamında kabul edilmiştir. Davacının, CPR 3.10 ve CPR 6.9 kapsamında yaptığı talep reddedilmiştir.

H12 Atıf yapılan davalar:

İngiliz Mahkemelerinde görülmüş olan davalar:

Anderton v Clwyd CC, 3 Temmuz 2002: (2002) EWCA Civ 933; (2002) 1W.L.R.3174 *BAS Capital Funding Corp v Medfinco Ltd.*, 25 Temmuz 2003: (2003) EWHC 1798;(2004) I.I.Pr.16

Chambers v Southern Domestic Electrical Services Ltd, 3 Temmuz 2002: (2002)EWCA Civ 933; (2002)1 W.L.R. 3174

Cranfield v Bridgegrove Ltd., 14 Mayıs 2003: (2003)EWCA Civ 656; (2003)1 W.L.R. 2441

Elmes v Hygrade Food Products Plc, 24 Ocak 2001: (2001)EWCA Civ 121; (2001) C.P.Rep. 71

Godwin v Swindon BC, 10 Ekim 2001: (2001)EWCA Civ 1478; (2002)1 W.L.R. 997

Golden Ocean Assurance and World Mariner Shipping SA v Martin (The Goldean Mariner), 14 Haziran 1990: (1990)2 Lloyd's Rep. 215

Knauf UK GmbH v British Gypsum Ltd (No.1), 24 Ekim 2001: (2001)EWCA Civ 1570; (2002) I.L.Pr. 30

H13 David Quest, davalı adına Lawrence Jones.

Joe Smouha Q.C. ve Jessica Mance, davacı adına Addleshaw Goddard.

HÜKÜM NO: 2

1 Bu karar, benim bu konuyla ilgili olarak 25 Temmuz 2003 tarihinde vermiş olduğum ilk karar³ ile başlamaktadır. Burada temel 2 mesele vardır:

a. Tebligat söylendiği gibi, Türkiye'deki davalı hakkında 7 Eylül 2001 tarihinde sonuç doğurmuş mudur yoksa CPR 12.3 kapsa-

³ 25 Temmuz 2003 tarihli karar, metin içinde "İlk Karar" olarak anılmaktadır.

mında geçerli bir tebligat öncesi, davacıya CPR 12 kapsamında tanınmayan bir tebligat ile mahkemeden hüküm alma hakkı vermekte midir?

- b. Eğer (a)'ya verilen cevap tebligatın geçerli olmadığı yönünde ise, bu mahkemenin CPR 3.10 kapsamında, davacının başvuruları ile ilgili olarak aşağıdaki hususları kapsayacak şekilde hüküm vermesi gerekir:

“Usulî bir hatanın varlığı halinde,

(a) mahkeme karar vermediği sürece, usulî hata yargılamanın herhangi bir aşamasını hükümsüz kılmaz;

(b) ve mahkeme, bu usulî hatayı giderme yönünde bir karar alabilir.”

- c. Mahkeme, CPR 6.9 kapsamında belgelerin tebliğinden vazgeçebilir.

- 2 (a) hususu kendi içerisinde iki alt bölüme ayrılabilir:

a. bu davada, yabancı dava işlemlerinin tebliğinde benimsenen usul, Türk hukuku açısından kabul edilebilir mi?

b. alternatif olarak, bu usul hem Türkiye hem de Birleşik Krallığın taraf olduğu La Haye Tebligat Sözleşmesi'nin 15. maddesi altında kabul gören bir tebligat usulü müdür?

- 3 Aşağıda, Türk hukuku kapsamında tebligatın geçerliliğine ilişkin olarak bilirkişi görüşlerinin özeti yer almaktadır.

4 Davalı adına görüş beyan eden İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. Dr. İlhan Helvacı -bu konudaki düşüncesini, İlk Kararın 25. paragrafında belirtmiştir- 1932 yılında Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan iki taraflı Sözleşme çerçevesinde geçerli tebligatın, ancak diplomatik yollarla yapılması durumunda söz konusu olacağını belirtmektedir. 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'ne rağmen bu Sözleşmenin halen yürürlükte olduğunu belirtmektedir. Bununla beraber Prof. Dr. İlhan Helvacı, bu davada noter tarafından yapılan tebligatın yabancı dava işlemleri açısından geçersiz olsa bile, Türkiye'deki dava işlemleri açısından geçerli olduğunu ima etmektedir.

5 Davacı adına görüş beyan eden Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. Dr. Cevdet Yavuz ile birlikte Prof. Dr. Aysel Çelikel ve Prof. Dr. Kamil Yıldırım, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin, 1932 yılında Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan iki taraflı Sözleşme'nin yerine geçmiş olduğunu ve eğer yargılama, bir Türk yargılaması olsaydı Noterlik Kanunu'nun 70. maddesi uyarınca, bu davadaki gibi, noter kanalıyla tebligatın yapılacağını belirtmektedirler. Bu

davada, yabancı dava işlemlerinin geçerli olarak noter kanalıyla tebliğ edilmesi mümkündür.

- 6 Davalı adına görüşü beyan eden Galatasaray Üniversitesi Uluslararası Özel Hukuk ve Uluslararası Ticaret Hukuku Profesörlerinden, Prof. Dr. Atâ Sakmar, yabancı dava işlemlerinin, karşılıklılık ilkesi gereği, Türkiye'deki davalıya doğrudan tebliğ edilemeyeceğini belirtmiştir. Türkiye'deki yargılama sürecinde noterlerin, adli belgelerin tebliği hususunda sonuca etkili bir yetkisinin bulunmadığı çünkü bu belgelerin, yetkili mahkemelerce Türk postasının kullanılması doğrultusunda sonuç doğurduğunu ifade etmiştir. Prof. Dr. Atâ Sakmar da, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 1932 yılında imzalanan iki taraflı Sözleşmeyi hükümsüz kıldığı fikrini savunmaktadır. Bununla beraber, noterin herhangi bir adli işlemi doğrudan tebliğ edememesi sebebiyle, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi yabancı dava işlemlerinin bu anlamda tebliğine etki tanımamaktadır.
- 7 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi eski dekanı Prof. Dr. Aysel Çelikel, Prof. Dr. Cevdet Yavuz ve Prof. Dr. Kâmil Yıldırım tarafından ortaklaşa hazırlanan bir diğer rapor, yabancı dava işlemlerinin noter tarafından davalıya doğrudan tebliğinin geçerli olacağını belirtilmektedir. Bu tebligat, Türk hukukunun aradığı şartları taşıyorsa bile, kişinin geçersiz bu tebligat ile kendisine yöneltilen dava işleminden haberdar olması ve bu tebligatın usulüne uygun bir tebligatmış gibi sonuç doğurması bakımından Tebligat Kanunu'nun 32. maddesi ve Tebligat Tüzüğü'nün 51. maddesi hükümlerini gerçekleştirmişlerdir. Burada, noter kanalıyla davalıya ulaşması istenen tebligatın kapıya sıkıştırılmasının hemen sonrasında, davalının bu girişimden ve İngiliz mahkemesinin dava işleminden haberdar olması sağlanmış olacaktır. Bu bağlamda, geçerli olduğuna inanılan bir tebligatın varlığı söz konusudur. 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 10. maddesi kapsamında geçerli bir tebligat söz konusudur.
- 8 Prof. Dr. Atâ Sakmar, daha önce de söylediği gibi, noterin iç yargılama ile ilgili olarak doğrudan tebligat yapma yetkisi bulunmadığını tekrar etmektedir. Tebligat Kanunu'nun 32. maddesinin yalnızca, usulsüz tebligat yapılan kişinin bu durumun farkında olduğunu resmî olarak açıkladığı veya kabul ettiği durumlarda uygulanabileceğini belirtmiştir. Davacının, belgenin muhataba gönderildiğini ispat etmesi sözkonusu değildir. Yalnızca muhatabın bu belgeyi kabulü ile, kendisinin bu durumdan haberdar olduğu anlaşılmakta, tebligatın alındığı tarih kesinlik kazanmaktadır. 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin amaçları dikkate alındığında 32. maddenin genişletilmesi mümkün değildir. Bu bağlamda, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 10. maddesine dayanmak mümkün olmamaktadır.

- 9 Prof. Dr. Atâ Sakmar, daha önceki fikirleri ile örtüşen bir açıklama getirmektedir.. Davacının hukukî danışmanları, Prof. Dr. Atâ Sakmar'ın 32. madde yorumunu reddetmektedir. Prof. Dr. Atâ Sakmar'a göre bu madde; geçersiz tebligatı, geçerli hale getirmenin şartı olarak muhattap kabulünü aramaktadır. Bütün bunların yanısıra, davalının bu davada kendisine tebliğ edilmiş olan belgeleri reddetmesi, tebligatın yapılmış olmasına ilişkin olarak davalı tarafından yapılmış bir ikrardır.
- 10 Türk profesörlerinin, Türk hukukunun tebligatı ne ölçüde geçerli yaptığı hususundaki anlaşmazlığını şaşkıncı bulmaktayım. Bir görüş, Türk mahkemelerinin uzun süreden beri dava işlemlerinin - yerel dava işlemleri - noter kanalıyla doğrudan tebliğinin geçerliliği yönünde değerlendirme yapmaktadır. Bu mahkemenin karşılaştığı güçlüklerden biri, ihtilâflı hususların değerlendirilmesinde ortaya çıkan bilirkişi raporları ve Türk hukukunun ilgili maddelerinin tercümesinde kullanılan İngilizcenin net ifadeler içermemesidir. Bu tür bir ihtilâflı durumla karşılaşan İngiliz hakiminin, bu meseleyi çözmek üzere kendisini Türk mahkemesi gibi görmesi kolay olmamaktadır. Türk hukukundaki düzenlemelerin içeriğine ve bunların sonuçlarına ilişkin ifadeler ile tercüme ve kanundaki düzenlemelerin amacı dikkate alındığında, çıkarılan anlamlardan birinin diğerine nazaran daha muhtemel olması mümkündür. Sözlü delillerin dışında yalnızca yazılı delillere dayanan başvurularda mahkeme, karar vermeden önce mutlaka ispat üstünlüğünün hukukî gerekçesini dikkate almalıdır.
- 11 Mevcut raporlar ve tercümesi yapılmış usul kuralları çerçevesinde benimsemiş olduğum yaklaşım; Profesör Dr. İlhan Helvacı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz, Prof. Dr. Aysel Çelikel ve Prof. Dr. Kâmil Yıldırım tarafından ileri sürülen ve Türkiye'deki davalıya, noter kanalıyla yapılan tebligatın sonuç doğuracağı yönündeki yaklaşımdır. Buradaki usul, davacının Türk avukatı tarafından da uygulanan bir tebligat usulüdür ve işlemi yapan noter, kendini bu şekilde tebligat yapmaya yetkili görmüştür. Bu tebligat usulünü geçersiz bulan tek kişi, Prof. Dr. Atâ Sakmar'dır. Ancak Prof. Dr. Atâ Sakmar'ın bu yaklaşımı, Noterlik Kanunu'nun 70.maddesini hükümsüz kılan bir anlayış olarak ikna edicilikten uzaktır.
- 12 Türk hukuk anlayışı esasları çerçevesinde bir karara varmaya çalıştım. Bu kapsamda, noterlerin yerel dava işlemleri ile ilgili olarak davalıya yaptıkları doğrudan tebligat, geçerli bir tebligat etkisi doğurmaktadır. Buradaki mesele, aynı esasın yabancı dava işlemlerine uygulanıp-uygulanmayacağı hususundan kaynaklanmaktadır.
- 13 Prof. Dr. Atâ Sakmar tarafından savunulan görüş; yabancı dava iş-

lemlerinin bu şekilde tebliğinin mümkün olmayacağı yönündedir. Prof. Dr. Atâ Sakmar'ın bu konudaki anlayışına dayanak teşkil eden husus, noterin yalnızca yerel dava işlemlerini tebliğ edememesi değil, aynı zamanda Türkiye'nin 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 10.maddesine koymuş olduğu ihtirazî kayıttır. Bu madde aşağıdaki hususları içermektedir:

"Tebliğatin gideceği ülkenin herhangi bir itirazının olmaması kaydıyla bu Sözleşme:

- (a) adli belgelerin, yurt dışındaki muhattaba posta yoluyla doğrudan tebliği serbestisine,
- (b) bu adli belgelerin tebliğinin, tebligatın çıkarıldığı ülke adli memurları, çalışanları ve ilgili personeli tarafından gideceği ülkedeki adli memur, çalışan ve ilgili diğer personeline doğrudan tebliği serbestisine,
- (c) yargılama ile ilgisi olan herhangi bir kişinin, yargılamaya ilişkin adli belgeleri tebligatın gideceği ülkedeki adli memur, çalışan ve ilgili personele doğrudan tebliğ etme serbestisine müdahale etmemektedir."

14 Türkiye'nin 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'ne bu yönde bir ihtirazî kayıt koyduğuna kuşku yoktur.

15 Bu madde ile; (a), (b) ve (c)'de belirtilen tebligat usulleri ile madde 3-6 (ilgili ülkenin yetkili mercii aracılığıyla tebligat), madde 8 (diplomatik yolla veya konsolosluk aracılığıyla tebligat) ve madde 9'da (konsolosluk kanalı veya bu tebligatı kabul etmeye yetkili akit devlet mercince yapılan tebligat) düzenlenen tebligat usulleri arasında paralellik sağlanmak istenmiştir. Akit devletlerin (a), (b) ve (c)'de yer alan usullerden birine yönelik itirazı, Sözleşme'nin (a), (b) ve (c) bentlerindeki bu usulleri geçersiz kılacaktır. Prof. Dr. Atâ Sakmar 10. maddeye ihtirazî kayıt koyulması ile, akit devlet mahkemelerindeki yabancı dava işlemlerinin, Türkiye'de noter kanalıyla doğrudan tebliğinin kabul edilemeyeceği yorumunu yapmıştır.

16 Davacının bilirkişileri tarafından hazırlanmış olan son rapora göre, karşılıklılık ilkesi doğrultusunda, madde 10(a) kapsamında bir tebligatın varlığı söz konusudur. Britanya, madde 10(a) kapsamındaki tebligat usullerine ihtirazî bir kayıt koymadığı için Türkiye'de yapılmış olan tebligatın geçerli olması gerekmektedir. Ben bu yaklaşımı kabul etmemekteyim. Bu anlayış, uygulamada, ihtirazî kayıt koymamış olan akit tarafın, diğer tarafın itirazını ortadan kaldırmak amacıyla kullanılmaktadır. Açıkçası bu durum, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin amacına ve ilkelerine ters bir durum yaratmaktadır. Düzenlenen son rapordaki hiçbir husus, Prof. Dr. Atâ Sakmar'ın Türkiye'nin 10.madde-

ye getirmiş olduğu ihtirazî kaydın, yabancı dava işlemlerinin olayımızdaki usul çerçevesinde tebliğini engelleyeceği yönündeki görüşünü değiştirmemektedir. Türkiye'nin, yabancı dava işlemlerinin bu usuller çerçevesindeki tebliğine getirmiş olduğu ihtirazî kayıt sebebiyle, bu tebligat katî suretle tesis edilmemiş olmaktadır. Ancak, bu anlayış konunun başlı başına bir sorun haline gelmesine yönelik kanaatleri arttıracaktır. Davacının bilirkişileri tarafından düzenlenen son raporda bulmayı arzu ettiğim bir husus da; tutarlı bir raporda, neden varılan yargıdan hiç bahsedilmemiş olduğu hususudur. Bu rapor, karşılıklılık ilkesi ile ilgili mantığa aykırı iddiaları içermektedir.

- 17 Davacının bilirkişileri tarafından ileri sürülen açıklamalar, Türkiye'nin ihtirazî kaydı sebebiyle yabancı dava işlemlerinin (a), (b) ve (c)'de belirtilen usullerdeki tebliğinin geçersizliğinden kaynaklanan neticelerin yerine geçmeyecektir.
- 18 Bununla birlikte davacı, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 5.maddesinde belirtilen ve Türkiye'deki davalıya bu ülke hukukunun yerel dava işlemlerinin izin verdiği usulle gönderilen tebligatın, tanınmayan bir tebligat olmasına rağmen mahkemenin hüküm alabilmesi için geçerli bir tebligatın sonuçlarını doğurduğu esasına dayanmaktadır.
- 19 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin 15.maddesi aşağıdaki hususları içermektedir:

"Mahkemenin davetiyeyi veya benzeri bir belgeyi, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin getirmiş olduğu hükümler çerçevesinde yurtdışına tebliğ etmesi gereken hallerde, davalının mahkemede hazır bulunmadığı durumlarda, aşağıdaki hususlar gerçekleşene kadar hüküm verilmeyecektir:

- a) belgelerin, tebliğ ülkesindeki iç usul çerçevesinde tebliğ edilmesi veya
- b) belgelerin davalıya veya onun ikametgâhına, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nde belirtilen başka bir usulle gönderilmesi

Her iki durumda da yapılan tebligat, davalının kendisini savunabilmesi açısından yeterli zaman içinde etki doğurur.

Her bir akit devlet, bu maddenin ilk paragrafında yer alan şartlara rağmen hakimlerin, herhangi bir tebligat veya teslimat vesikası alınmamış olmasına rağmen, aşağıdaki bütün şartların yerine getirilmiş olması kaydıyla hüküm verebilmeleri konusunu ilan etmekte serbesttir:

- a) belgeler, 1965 La Haye Tebliğ Sözleşmesi'nin içerdiği usullerden biri ile gönderilmiş olacak,